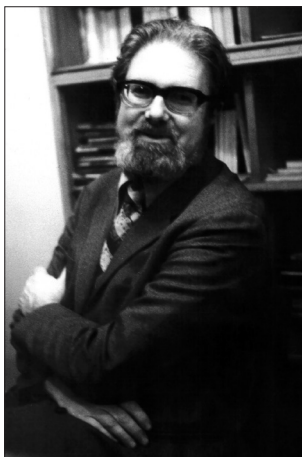

Slavist Matej Rode

1930–2012

Iz družinskega arhiva

Cobiss: 1.25

Matej Rode se je rodil 6. junija 1930 v Meljinah pri Hercegnovem v Boki Kotorski (v Črni gori) materi Rozaliji Baloh, poročeni Rode, iz Tuhinja in Mateju Rodetu iz Nožic. Oče je bil mornariški častnik in zato se je družina pogosto selila. V osnovno šolo je hodil pred drugo svetovno vojno v Zemun, nižjo gimnazijo je končal v Zagrebu. Prav zato je temeljito obvladal srbski in hrvaški jezik. S skupino jugoslovanskih otrok je bil leta 1945 več mesecev v Bolgariji. Prisluhnil je bolgarskemu jeziku in se ga dobro naučil. Višjo gimnazijo je končal v Ljubljani. Leta 1950 se je vpisal na filozofsko fakulteto v Ljubljani, kjer je izbral študijsko smer slavistika. Po končanem študiju je nekaj časa poučeval na III. osnovni šoli v Celju. Večino svojega poklicnega življenja je bil profesor ruskega in slovenskega jezika s književnostma, in sicer na I. gimnaziji in Srednji zdravstveni šoli v Celju. Nekaj časa je bil tudi predavatelj ruskega jezika na Visoki komercialni šoli in Pedagoški akademiji v Mariboru. Bil je sodno zapriseženi prevajalec za ruski in bolgarski jezik. Umril je 31. julija 2012 v Celju.

Ob poučevanju je sprva prevajal iz ruščine, bolgarščine in srbohrvaščine. Dobro je obvladal srbohrvaščino, makedonščino, bolgarščino, ruščino, slovaščino in češčino ter beloruščino, hkrati pa je poznal književnosti v teh jezikih. Težko bi našli slavista, ki bi tako kot Matej Rode seznanjal Slovence z bolgarskim jezikom in kulturo. V Bolgariji je veljal za enega zadnjih bolgarofilov. Prevode ruskih in bolgarskih pesmi je objavljial v radijskem mediju.

Rodetova bibliografija je zelo bogata. Profesorica Božena Orožen navaja, da obsega več kot 450 objav, pri katerih je bil avtor, urednik ali prevajalec (gl. Novi tednik, 10. avgusta 2012). Objavljal je v časopisih Delo, Večer, Novi tednik, Naši razgledi, v revijah Jezik in slovstvo, Slavistična revija, Mostovi, Mentor, Otrok in knjiga, Sodobnost, Celjski zbornik idr.

Za jezikoslovno slovenistiko in slavistiko so ponovnega branja vredni vsaj tile Rodetovi prispevki:

- Nepravi premi govor, *Jezik in slovstvo* 13 (1968), 120–123.
- Spol samostalnikov v ruščini in slovenščini, *Jezik in slovstvo* 16 (1970/71), št. 1–2, 18–22.
- Glavni števnik v ruščini in slovenščini: poskus kontrastivne analize, *Jezik in slovstvo* 17 (1971/72), št. 1–2, 25–32.
- Novo področje jezikoslovja – kinesika, *Jezik in slovstvo* 17 (1971/72), št. 6, 204–205.
- Uzus pri ogovoru v ruščini, *Jezik in slovstvo* 18 (1972/73), št. 1–2, 57–60.
- Poskus klasifikacije krajšav, *Slavistična revija* 22 (1974), št. 2, 213–219.
- Frazeologija v Jurančičevem slovarju, *Slavistična revija* 24 (1976), št. 2–3, 299–302.
- Frazeologija v Slovensko-srbskohrvatskem slovarju, *Slavistična revija* 25 (1977), št. 1, 114–117.
- Slovaški frazeološki slovar, *Slavistična revija* 25 (1977), št. 2–3, 381–382.
- Prvi slovaško-slovenski slovar, *Slavistična revija* 26 (1978), št. 3, str. 317–318.
- Ruski »šolski« slovar jezikoslovnega izrazja, *Slavistična revija* 26 (1978), št. 2, 227–228.
- A. V. Isačenko kot slovenist, *Jezik in slovstvo* 24 (1978/79), št. 3–4, 102–103.
- Janko Bežjak in njegovi pogledi na frazeologijo, *Jezik in slovstvo* 25 (1979/80), št. 6, 176–178.
- Prvi rusko-srbohrvaški frazeološki slovar, *Slavistična revija* 29 (1981), št. 2, str. 219–222.
- Frazeologija v slovensko-srbskohrvatskem slovarju, *Slavistična revija* 30 (1982), št. 3, 347–351.

Rode je bil izjemno delaven ter z dušo in srcem predan slavistični vedi. Bolezen ga je odtrgala od plodnega znanstvenega dela, več kot deset let je bil v domu upokojencev v Celju. Kadar koli sem ga obiskal, je bil kljub težki bolezni nasmejan, imel pa je tudi smisel za humor. Ker sva bila oba vneta rusista, sva kupovala rusko jezikoslovno in leposlovno literaturo in drug drugega seznanjala z novostmi s področja rusistike. Ko sem odšel iz Celja, je leta 1976 prevzel mesto predsednika Slavističnega društva celjske regije. Njegovi gimnazijski dijaki se ga z veseljem spominjajo, ker je ob razlagi učne snovi povedal še marsikaj zanimivega o sovjetskem človeku. Profesorica Božena Orožen pravi: »Mimo strokovnega dela celjskega slavista Mateja Rodeta ne bo mogel nihče, ki se bo ukvarjal z bolgarsko-slovenskimi stiki ali z zgodovino prevajalstva« (Novi tednik, 8. junija 2000). Z njegovimi dognanji na področju rusistike in bolgaristike pa se bo srečal vsakdo, ki bo študiral ruščino ali bolgarščino.